

Een trio tennissers in 'Challengers': is dat er één te veel?

PAGINA C4-5

Met triootjes loopt het in films (te) zelden goed af

ANALYSE LIEFDESDRIEHOEKEN

‘Challengers’ draait om een driehoeksrelatie in het tennis. Zo’n ménage à trois loopt sinds de vrijgevochten jaren zeventig in de film nog maar zelden goed af. Of verandert er iets?

Door onze redacteur **Sabeth Snijders**

Er werd wild gespeculeerd zodra de eerste trailer van Luca Guadagnino’s *Challengers* online verscheen. Zat er een trio in de nieuwe tenniskomedie van de regisseur die eerder *Call Me by Your Name* maakte, een van de meest sensuele films van het afgelopen decennium? In de trailer is te zien hoe de tennissende vrienden Patrick Zweig en Art Donaldson als een blok vallen voor de bloedmooie en hypergetalenteerde rijzende tennisster Tashi Duncan én het drietal zoenend op een bed belandt.

Maar uit de trailer bleek ook al dat het niet tot een harmonieuze ménage à trois leidt. De vriendschap blijkt een decennium later verzuurd, ondanks dat het nog steeds zindert tussen Tashi en de twee mannen én tussen de twee mannen onderling: ze delen sneren uit terwijl ze falisch ogend voedsel naar binnen werken of samen zweten in de sauna. De zelfverklaarde ‘homewrecker’ Tashi kan ondertussen zelf niet meer tennissen, maar is getrouwd met Art en stuurt hem aan als zijn ambitieuze coach.

The More The Messier

De film lijkt dus een perfecte aanvulling op het lijstje films dat op streamingdienst MUBI te zien is onder het kopje ‘The More The Messier’. Met uiteenlopende films over liefdesdriehoeken waarin „alle hoeken” elkaar raken, zoals de scenarist van *Challengers* zijn film omschreef.

Challengers lijkt in eerste instantie vooral aan te sluiten bij de films waarin liefdesdriehoeken vrij desastreus eindigen. Met als hoogtepunt natuurlijk het grote voorbeeld van alle ménage à trois-films: *Jules et Jim* (1962). In de revolutionaire klassieker van François Truffaut volgen we de vriendschap van Oostenrijker Jules en Fransman Jim in het Parijs kort voor de Eerste Wereldoorlog. Ze leven een bohémienbestaan zonder zorgen, vol kunst en vrouwen. Tot ze beiden vallen voor de spontane en volstrekt wispelturige Catherine.

Jules trouwt met haar, maar vraagt uiteindelijk aan Jim om bij hen te komen wonen en haar te huwen. Catherine is immers ongelukkig en stort zich herhaalde-

In scabreuze komedies eindigen ze soms wél samen

Boven: **Art** (Mike Faist), **Tashi** (Zendaya) en **Patrick** (Josh O’Connor) hebben een kennismakingsgesprek.
Onder: Patrick als dertiger op de tennisbaan.
FOTO’S METRO GOLDWYN
MAYER PICTURES

lijk in affaires. Jules hoopt haar zo bij zich te kunnen houden. De drie leiden kortstondig een idyllische ménage à trois. Alleen leidt hun jaloeziesmakende lak aan sociale conventies en oordelen van anderen niet tot blijvend geluk. Als de romance tussen Catherine en Jim spaak loopt omdat het hen niet lukt een kind te krijgen, doodt zij uiteindelijk zichzelf en haar toekomstige echtgenoot. Jules blijft alleen achter.

Ook in de decennia die volgen, lijken scenaristen het vaak moeilijk te hebben om verhalen over driehoeksverhoudingen en ménages à trois te eindigen zonder doden of personages die beschadigd en alleen achterblijven. In hit *Y tu mamá también* (2001) blijkt twintiger Luisa, die zorgt voor de seksuele coming-of-age van twee tieners, stiekem terminaal. De jarenlange vrienden verliezen na de roadtrip waarop ze zowel afzonderlijk seks hebben met Luisa als met z’n drieën, alle contact.

In Bernardo Bertolucci’s sensuele *The Dreamers* (2003) eindigt de liefdesdriehoek tussen een naïeve Amerikaanse student en een broer en zus in het Parijs van het einde van de jaren zestig met desillusie en personages die nogal symbolisch tijdens een betoging geweld verkiezen boven liefde. Maar op het MUBI-lijstje

staat bijvoorbeeld ook het recente *Passages* (2023), waar de narcistische en egocentrische hoofdpersoon probeert om er zowel een relatie met zijn echtgenoot op na te houden als met de vrouw die zijn kind draagt. Om uiteindelijk alleen te eindigen.

Hoewel sinds *Jules et Jim* talloze taboes zijn verdwenen, lijken personages die in films kiezen voor een liefdesdriehoek hiervoor geregeld te worden ‘afgestraft’. Toch moralisme dat doorsijpelt? Het doet immers denken aan hoe queerpersonages, voor ze meer mainstream werden in films, vaak dood en alleen eindigden. Of is het omdat scenaristen zich simpelweg zelf niet kunnen voorstellen hoe het zou kunnen slagen? In de films worden impliciet en expliciet talloze argumenten aangedragen waarom liefdesdriehoeken niet werken, zoals onvermijdelijke jaloezie of dat het alleen om seks draait, dus uiteindelijk wel moet stranden. In *Challengers* suggereert Guadagnino’s opvallende camerawerk alvast continu een ‘machtson-evenwicht’ tussen zijn hoofdpersonages, wat een gezonde relatie onmogelijk maakt.

Zijn camera kijkt regelmatig samen met een personage ‘neer’ op mensen. Zo zie je als kijker hoe Tashi de twee mannen vaak gadeslaat vanuit een hoger oogpunt.

Maar ook Patrick en Art kijken elkaar vanuit opmerkelijke hoeken aan die vaak iets suggereren over wie er op dat moment de betere kaarten in handen heeft op tennis en relatievak. Momenten dat het drietal op elkaars ooghoogte wordt getoond? Bijvoorbeeld tijdens het tennissen en als ze kortstondig zoenend op bed zitten.

Provocatieve komedies

Toch bestaan er wel degelijk films waarin de hoofdpersonen van een ménage à trois samen eindigen. Al zijn dat vaak heerlijk provocatieve en scabreuze komedies. Zoals het geestige Braziliaanse *Dona Flor and her two Husbands* (1976). Hierin valt de overspelige, geldverspillende en agressieve echtgenoot van hoofdpersoon Flor op een dag dood. Ze trouwt daarop met de degelijke, maar saaie apotheker, maar mist de bedkwaltiteiten van haar voormalige echtgenoot Vadinho. Als die plots als een naakte geest opduikt, staat ze hem uiteindelijk toe bij hen te blijven.

Nog gewaagder, zeker vandaag de dag, is het Britse *Rita, Sue and Bob Too* van de Brit Alan Clarke uit 1987, gebaseerd op het semi-autobiografische toneelstuk van Andrea Dunbar. Hierin beginnen twee tienermeisjes een affaire met een getrouwde man bij wie ze babysitten. Na veel om-

wentelingen waarin soms ook de dieptragische achtergrond en armoede van de personages naar voren komt, eindigt het drietal in een vrolijke ménage à trois die weinig uitzicht biedt.

In de meer recente driehoekskomedie *Vicky Cristina Barcelona* (2008) van Woody Allen loopt het uiteindelijk niet zo dramatisch af als in *Jules et Jim*. Toch blijken de liefdesdriehoeken die ontstaan onhoudbaar en valt er een passioneel pistoolschot. Allen liet indertijd weten dat de ménage à trois waarin Scarlett Johansons personage belandt misschien kans van slagen heeft met de fictieve personages in zijn film: „buitenissige kunstenaars die een *larger than life* visie op zaken hebben”. In het echte leven is het „al moeilijk genoeg een relatie te hebben met één persoon, met drie eindigt het geometrisch fataal”.

Guadagnino lost het ‘three body problem’ op een geheel eigen wijze op; het is afwachten of *Challengers* het begin is van een nieuwe hausse aan meer opgewekte films over driehoeksrelaties. De vrolijker eindigende films dateren veelal uit de jaren zeventig. Nu de interesse in alternatieve relatievormen opnieuw toeneemt, zou je ook weer films verwachten waarin driehoeksverhoudingen niet per se fataal aflopen.

'Challengers' maakt van tennis een contactsport voor drie

Sportfilm

Challengers. Regie: Luca Guadagnino. Met: Zendaya, Josh O'Connor, Mike Faist. Lengte: 132 min.

●●●●○

Artsrivalen Art en Patrick willen beslist de finale van een New Yorks challengertoernooi winnen. De hoofdprijs zit naast het net: de onweerstaanbaar glamoureuze Tashi, die het wedstrijdverloop van achter haar zonnebril zorgelijk gadeslaat. Flashback naar vijftien jaar geleden: talent Tashi Duncan zegt na een match met háár grote rivaal waar het echt om draait in tennis. Niet om die wisselbeker, maar om een intieme verhouding. „Ik had zojuist 15 seconden lang een verhouding met Anne.”

De Italiaanse regisseur Luca Guadagnino zegt dat zijn elegante, vrolijke en sexy film *Challengers* voor hem vooral over tennis ging. Service en return, messcherp over het net, tegen het lijntje: voor een lange, beeldschone rally zijn twee spelers nodig. Wat is Borg zonder McEnroe, Graf zonder Seles, Federer zonder Nadal?

Challengers is een operatesk ballet van flashback en flashforward die uitmondt in die ene grote match. Boordevol soms bijna bespottelijke bravoureshots: een rally vanuit het oogpunt van een tennisbal, een erotische ontknoping in een tornado van rond wervelende kranten.

Challengers draait ogenschijnlijk om een driehoeksrelatie. Tashi (Zendaya) is de splitszwam in de jongensvriendschap tussen de hardwerkende Art (Mike Faist) en de luie, louche Patrick (Josh O'Connor). Zij treffen elkaar als jonge dertigers weer in de finale van een challengers-toernooi in New York. Ver onder het niveau van zesvoudige Grand Slam-winnaar Art, die evenwel na een operatie in een vormcrisis verkeert. Tashi - echtgenote en coach van Art - hoopt dat wat winstpartijen op het B-garnituur zijn zelfvertrouwen opvijzelen. Maar laat Art in de finale net Patrick treffen, zijn aan lager wal geraakte boezemvriend - hij ritselt nu zijn onderdak op Tinder.

Van hun finale flashbacks we door het verleden van het trio. Hoe de vrienden als tieners vielen voor de jonge ster Tashi. Hoe zij het duo in een hotelkamer uitdaagde om haar, en daarna elkaar te zoenen. Ze krijgt verkering met Patrick, die zijn talent verkwanselt, wat extra irritant voelt als Tashi's eigen toekomst in duigen valt door een knieblesure. Dus verwezenlijkt ze haar droom via de brave en ijverige Art.

Het is geestig hoe slim Guadagnino de onwil van filmster Zendaya om naakt in beeld te komen in zijn voordeel omzet. In bedscènes blijven bh en slip kuis aan; haar wat plastic glimmende Barbielichaam oogt nauwelijks erotisch. De liefde staat bij Tashi in dienst van ambitie, is onthecht en instrumenteel. Guadagnino houdt van sterke, manipulatieve vrouwen: heksen (*Suspiria*), kannibalen die hun geliefde met huid en haar opvreten in *Bones and All*. Tashi lijkt eerder een symbool dan een object van begeerte; serieus verhit wordt het in *Challengers* pas als beide tennisvrienden elkaar treffen in sauna of kleedkamer, waar dan steevast van zweet druipende figuranten met bungelende stuntpenissen rondbanjeren. Voorspel voor de relatie die Art en Patrick op de baan opbouwen, waar tennis alsnog een contactsport wordt. Wat een verrukkelijk dwaze film.

Coen van Zwol